

EN BRA DAG PÅ JOB

Vold og trusler i undervisningssektoren -
kunnskapsbasert forebyggende
arbeidsmiljøarbeid

KS/Utdanningsforbundet

Elisabeth Goffeng, PhD

Hva og hvem er STAMI?

- / Det nasjonale forskningsinstituttet innen arbeidsmiljø og arbeidshelse
- / Underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet
- / Skaper ny kunnskap om arbeidsmiljø og helse gjennom relevante forskningsprosjekter
- / Gjør kunnskap om risikofaktorer og forebygging kjent i norsk arbeidsliv
- / Nøytral i trepartssamarbeidet (arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter)

Forekomst av vold og trusler

Hvor vi får de nasjonale tallene fra:

- / SSBs Levekårsundersøkelse. Resultatene sammenstilles av Nasjonal Overvåking av Arbeidsmiljø og Helse (NOA)
- / Gjennomføres hvert tredje år (sist i 2022)
- / Telefonintervju
- / Landsrepresentativ
- / 20 000 kontaktes
11 000 svarer
8000 til 9000 er i arbeid (svarer om vold og trusler)

Spørsmålene

Har du i løpet av de siste 12 månedene...

/ ..blitt utsatt for vold på arbeidsplassen som førte til synlige merker eller kroppsskader?

/ ..blitt utsatt for vold på arbeidsplassen som ikke førte til synlige merker eller kroppsskader?

/ ..blitt utsatt for trussel på arbeidsplassen som var så alvorlig at du ble redd?

Til de som svarer ja

Ble volden/trusselen utført av..

/ En overordnet på arbeidsplassen?

/ En kollega på arbeidsplassen?

/ Kunder, klienter, elever eller andre som ikke er ansatt på din arbeidsplass? (tredjepart)

→ I hovedsak tredjepart innen undervisning

Hvor finnes tall på vold og trusler?

noa.stami.no

Fakta om arbeidsmiljø og -helse

Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse (NOA)

2,8 mill.

sysselsatte i Norge

9 av 10

trives i jobben

1 av 3

øppgir arbeidsrelatert sykefravær

Yrker og næringer >

Fakta om arbeidsmiljø samlet for ulike yrkes- og næringsgrupper.

Arbeidsmiljøfaktorer >

Fysiske og kjemiske eksponeringer.
Organisatoriske og psykososiale arbeidsforhold.

Helse og fravær >

Arbeidsrelaterte helseutfall, sykdom og skader.
Sykefravær og frafall.

Forebygging >

Aktører i det lokale arbeidsmiljøarbeidet.

Om arbeidsstyrken >

Deltakelse i arbeidslivet og arbeidstilknytning.

Bransjeprofiler >

Forenklet oversikt over arbeidsmiljø og utfordringer i din bransje.

NOA+

Faktabok om arbeidsmiljø og helse 2021

Eit overblikk over status og utviklingstrekk på arbeidsmiljøområdet.

Arbeidsmiljøet i Noreg og EU

Ei samanlikning av korleis sysselsatte i Noreg opplever eige arbeid og arbeidsmiljø samanlikna med Europa.

VELG:

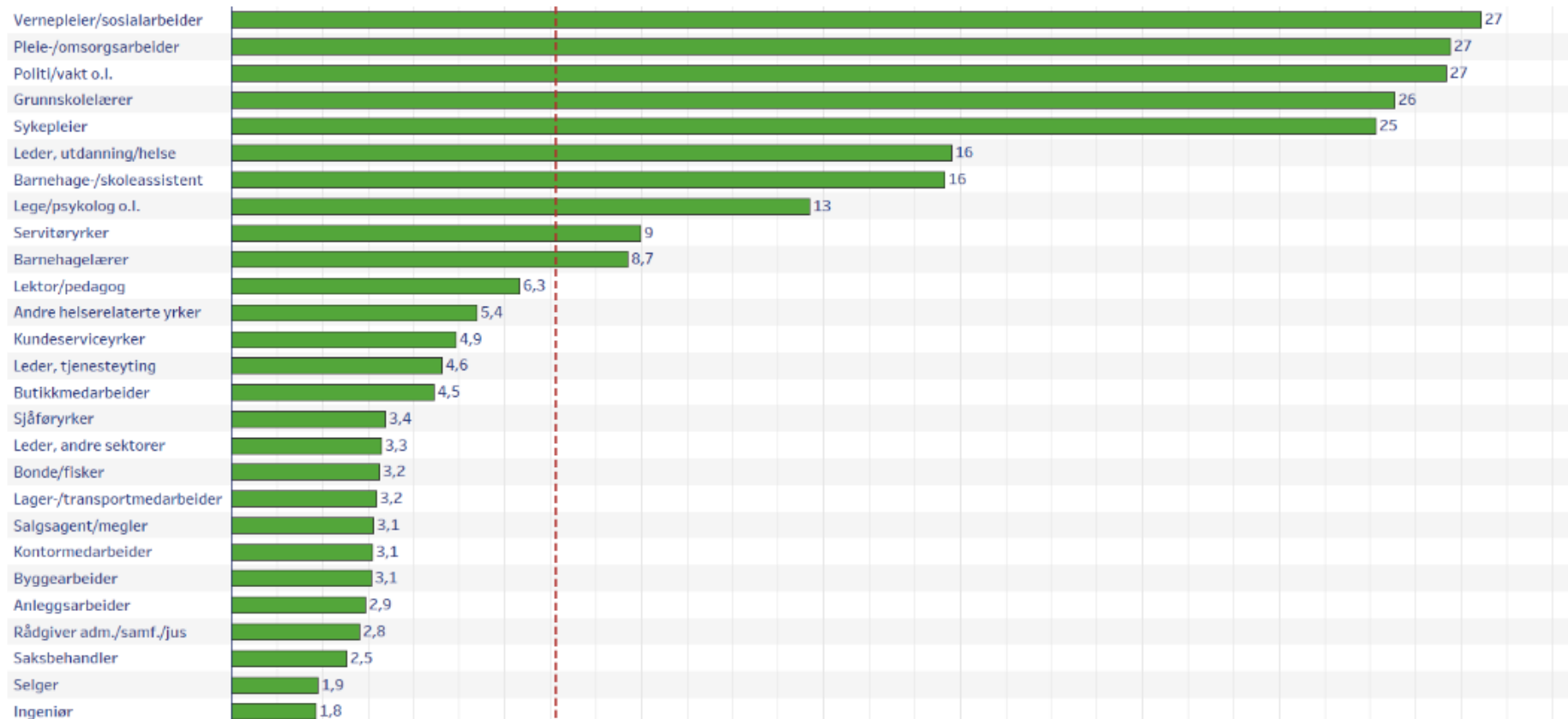
- Vold og trusler om vold (samlet)
- Vold, synlige merker
- Vold, ikke synlige merker
- Trusler

7,1 % er utsatt for vold eller trusler.

Det tilsvarer om lag 190 000 sysselsatte personer.

Figurene viser prosentandelen som oppgir at de i løpet av det siste året har vært utsatt for vold og/eller trusler på arbeidsplassen.

Yrkesgrupper

VELG:

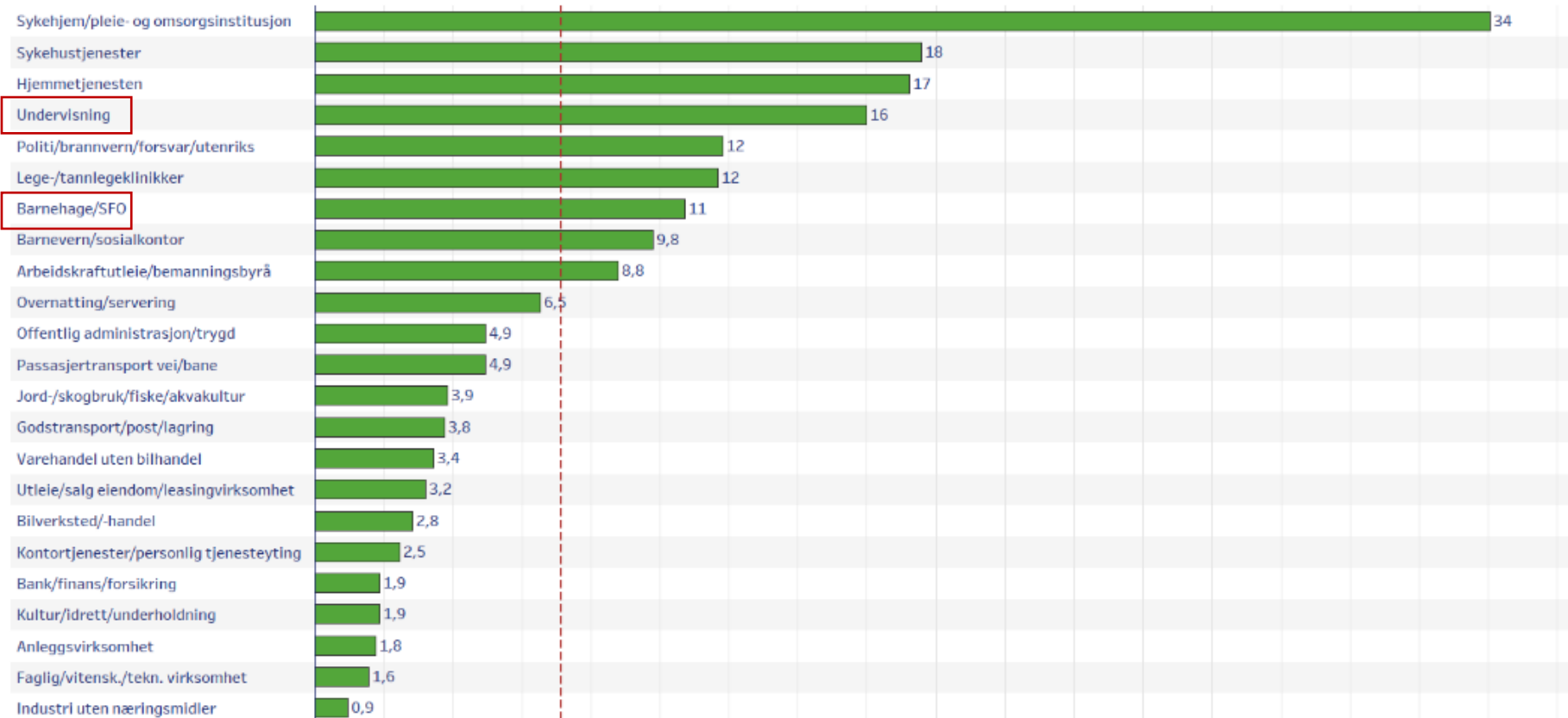
- Vold og trusler om vold (samlet)
- Vold, synlige merker
- Vold, ikke synlige merker
- Trusler

7,1 % er utsatt for vold eller trusler.

Det tilsvarer om lag 190 000 sysselsatte personer.

Figurene viser prosentandelen som oppgir at de i løpet av det siste året har vært utsatt for vold og/eller trusler på arbeidsplassen.

Næringsgrupper

Yrkesgrupper innen undervisning

/ Grunnskolelærer

- Lærere på barne- og ungdomsskolen fra 1-10 trinn

/ Lektor/pedagog

- Lærere på VGS, høyskole, yrkesfaglærer, spesiallærer/pedagoger /

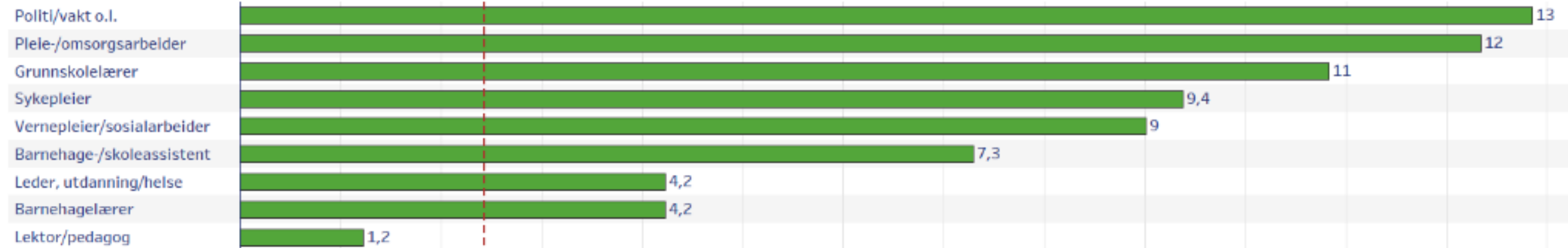
/ Barnehagelærere (førskolelærere)

/ Barnehage-/skoleassistent

- Assistenten i barnehage, SFO og skole

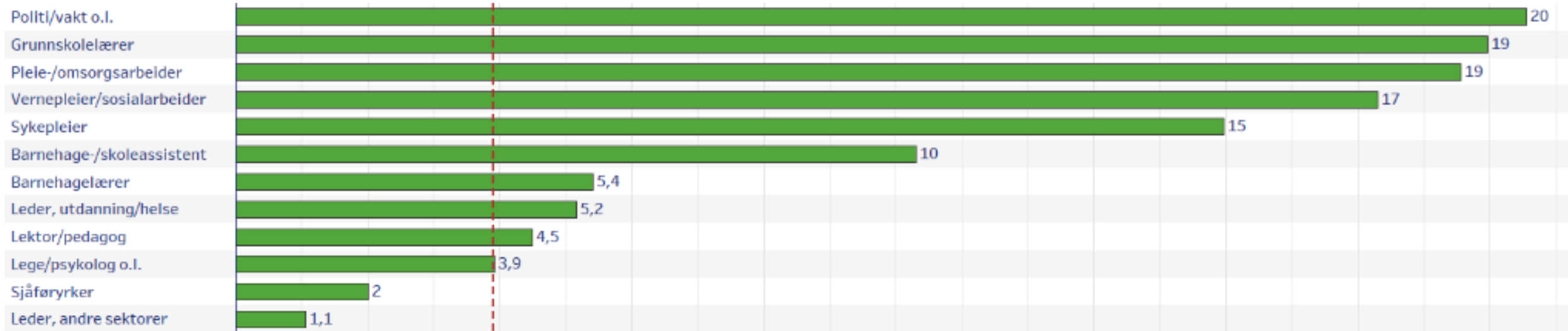
Vold med synlige merker

Yrkesgrupper

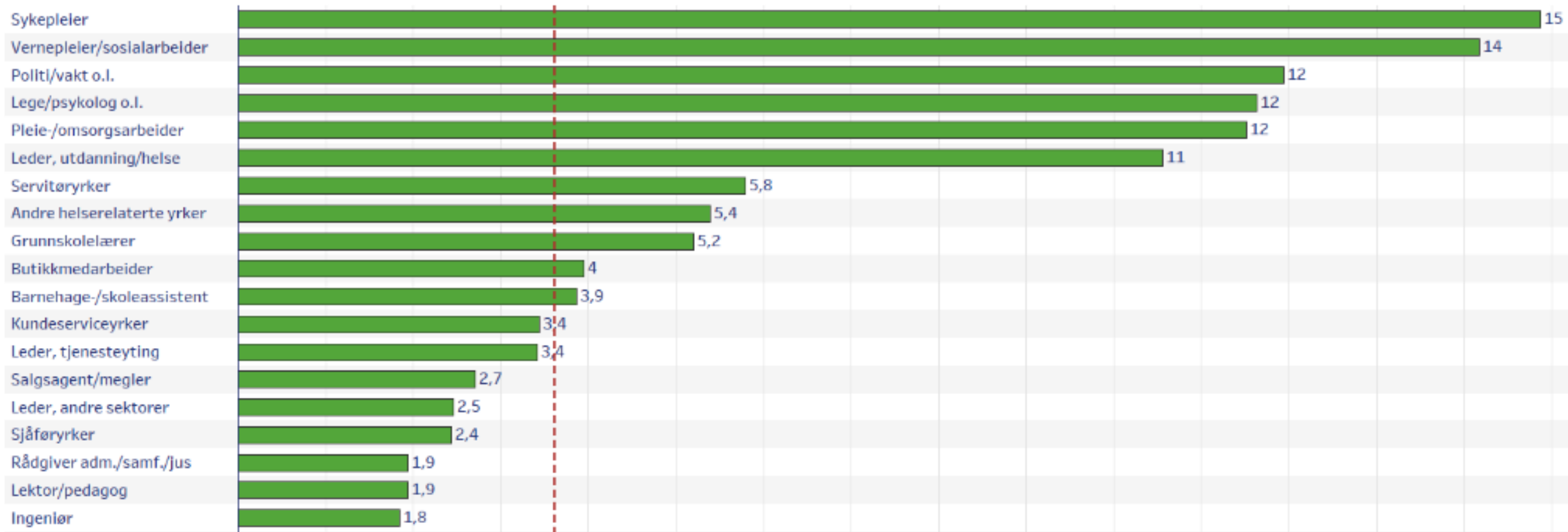
Vold uten synlige merker

Yrkesgrupper

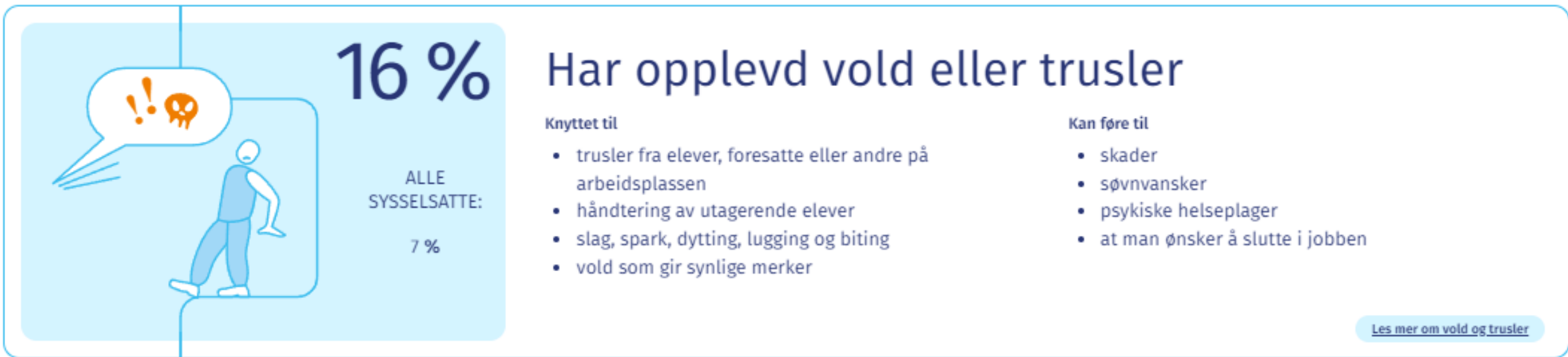
Alvorlige trusler

Yrkesgrupper

Oppsummert

- / Ansatte innen undervisning er i høy grad utsatt for vold og trusler
- / Forekomsten er høyest i grunnskolen, usikkert hva den er på VGS
- / I barnehage er kun vold utfordringen (fysisk utagering)

/ Vanskelig å håndtere alene

/ Retningslinjer og prosedyrer for hva som skal gjøres når det skjer

/ Hjelp nødvendig for løsning og retur til normalsituasjon

Helseutfall innen undervisning

31 %

er psykisk utmattet etter jobb minst én gang i uken

[Les mer om psykisk utmattelse etter jobb](#)

34 %

oppgir søvnplager

2 av 5

av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

[Les mer om søvnplager](#)

37 %

oppgir hodepine

1 av 2

av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

[Les mer om hodepine og migrene](#)

24 %

oppgir psykiske plager

1 av 2

av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

[Les mer om psykiske plager](#)

44 %

oppgir nakke- og skuldersmerter

1 av 2

av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

[Les mer om nakke- og skuldersmerter](#)

Helseutfall i barnehage og skolefritidsordning

23 %
oppgir nedsatt hørsel eller øresus

1 av 2
av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

[Les mer om nedsatt hørsel og øresus](#)

47 %
oppgir smerter i ryggen

4 av 9
av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

[Les mer om ryggsmarter](#)

41 %
oppgir hodepine

1 av 2
av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

[Les mer om hodepine](#)

53 %
oppgir nakke- og skuldersmerter

1 av 2
av disse oppgir at dette kan skyldes jobben

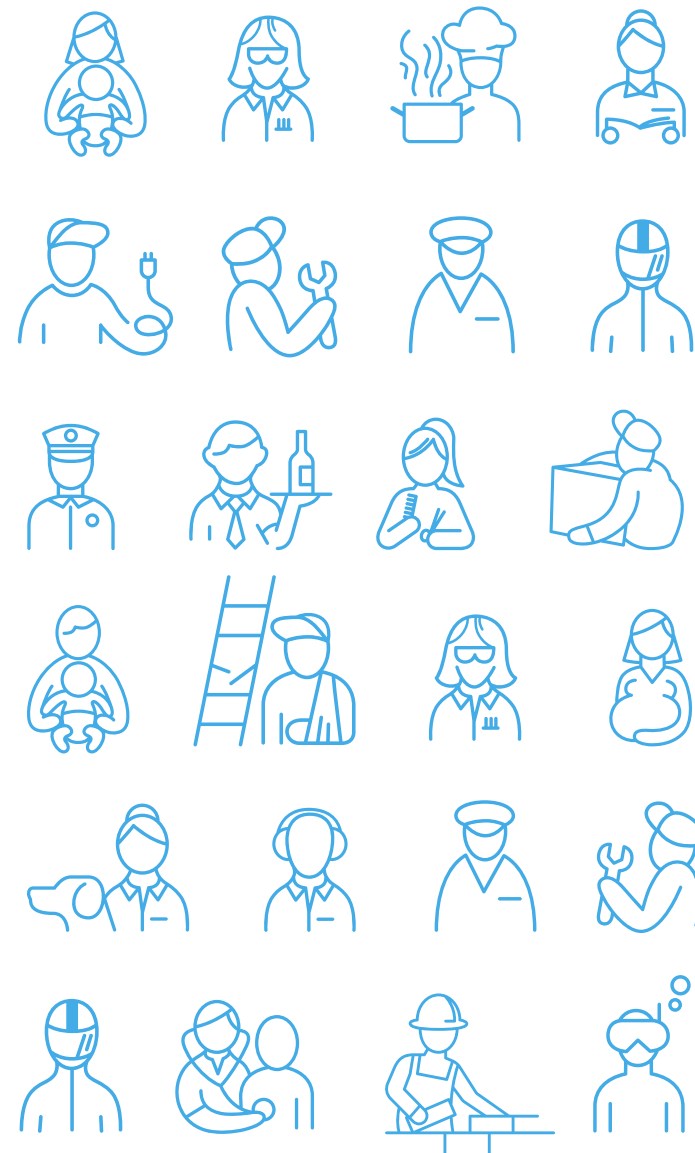
[Les mer om nakke- og skuldersmerter](#)

Sykefravær

Sykefraværet blant de som jobber i barnehage og skolefritidsordning er høyt sammenlignet med gjennomsnittet for alle næringer

[Les mer om sykefravær](#)

Hva er arbeidsmiljø?

Hva er arbeidsmiljø?

Arbeidsmiljø handler om
arbeidet

Hvordan vi **planlegger,**
organiserer og
gjennomfører arbeidet

Arbeidsmiljøet er
forskjellig fra
arbeidsplass til
arbeidsplass
→ krever derfor **ulike**
tilnærminger

Hvordan jobbe forebyggende?

Kort om forebygging

- / Arbeidsgiver har ansvaret
- / Forebygge hendelser (kartlegging og risiko)
- / Rutiner for å håndtere hendelsene
- / Involver hele virksomheten (En bra dag på jobb)

Dette virker:

Balanse mellom krav og innflytelse

Balanse mellom innsats og belønning

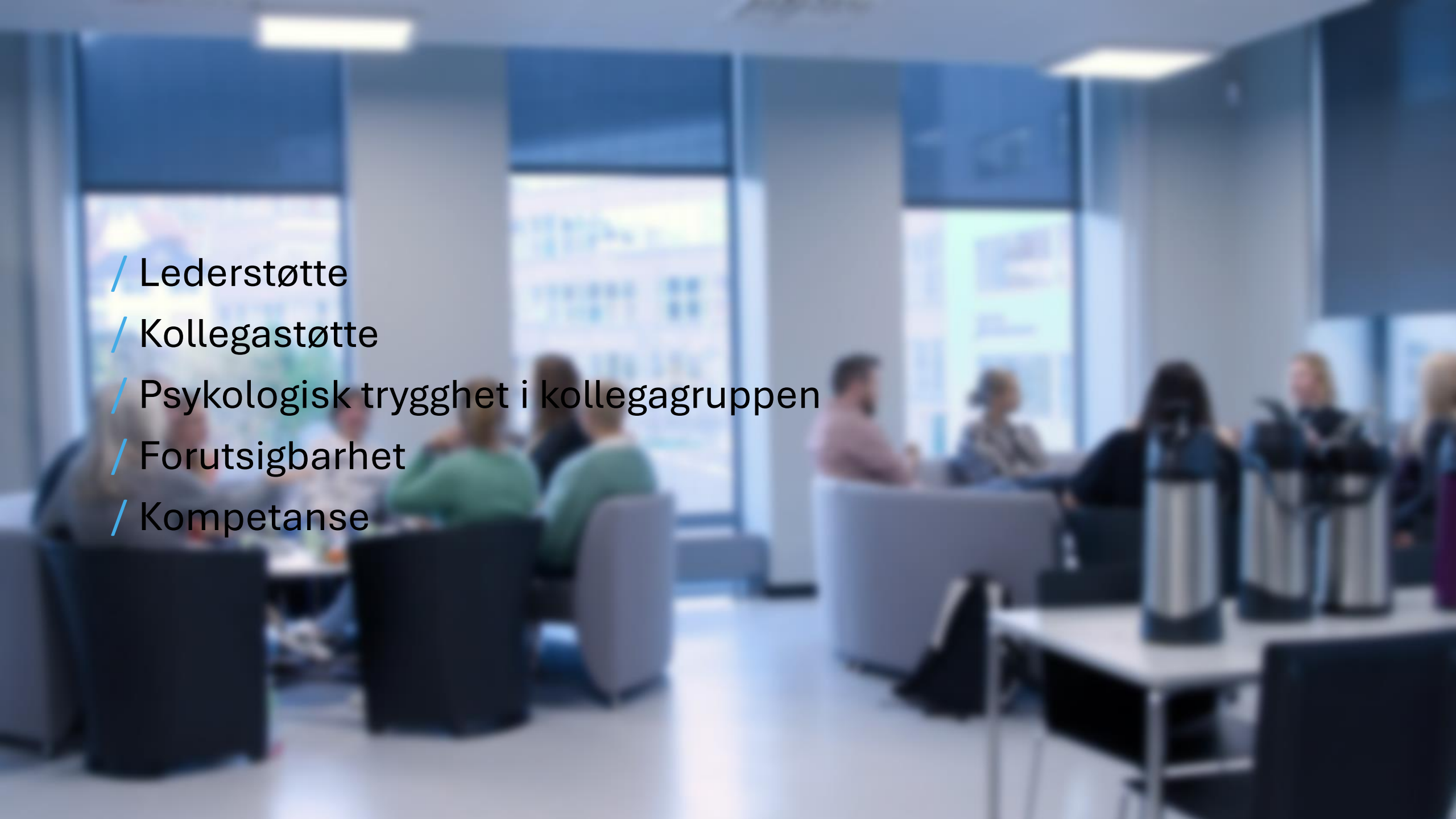
Rolleklarhet

Ledelsesfaktorer

Forutsigbarhet

Kultur og klima

-
- / Lederstøtte
  - / Kollegastøtte
  - / Psykologisk trygghet i kollegagruppen
  - / Forutsigbarhet
  - / Kompetanse

Bakgrunn: IA-arbeidsmiljøsatsingen

Ny IA-avtale 2018-2024

Mål:

/ Sykefravær ned 10% fra 2018

/ Redusere frafall

Innsatsområde:

Kunnskapsbasert forebyggende arbeidsmiljøarbeid

→ **‘En bra dag på jobb’**

Hva er **EN BRA DAG PÅ JOBB** ?

- / Et gratis verktøy som hjelper virksomheter til å skape et bedre arbeidsmiljø
- / Spesialtilpasset ulike bransjer
- / Basert på forskning og dialog med virksomheter
- / Korte filmer viser bransjespesifikke arbeidsmiljøutfordringer
- / Styrker det lokale partssamarbeidet
- / Foreløpig 25 ulike bransjer, flere under utvikling

Et gratis verktøy for et bedre arbeidsmiljø

Alle vinner på å ha et godt arbeidsmiljø. Verktøyet er basert på forskning og tilpasset ulike bransjer slik at dere enkelt kan komme i gang med arbeidet.

Kom i gang

[Les mer om verktøyet](#)

Hvor jobber du? Finn din bransje:

- Anlegg
- Barnehage
- Barnevern
- Bilbransjen
- Bygg
- Frisør
- Godstransport
- Helseklinikker
- Hjemmetjenesten
- Industri
- Kjøtt- og fiskeindustrien
- Kontorarbeidsplasser
- Landbruk
- Leverandørindustrien til petroleumsnæringen
- Overnatting og servering
- Politi, vekter og kriminalomsorg
- Renhold
- Renovasjon og gjenvinning
- Rutebuss og persontrafikk
- Sjøfart
- Sykehjem
- Sykehus
- Undervisning – grunnskole
- Undervisning – videregående skole
- Varehandel

Gå inn via **Arbeidsmiljøportalen** eller **enbradagpajobb.no**

EN BRA DAG PÅ JOB

Forskning og fakta + Dialog med virksomheter

Et viktig virkemiddel: korte filmer

Slik er filmene bygget opp:

/ Fiksjonsscener

Situasjoner fra arbeidsplassen
→ gjenkjennelse

/ Ansatte og ledere

Hva opplever de i sitt arbeid?

/ Forskere

Hvorfor er dette en utfordring og hva er viktig å tenke på når man skal løse utfordringen?

**EN BRA
DAG PÅ
JOBB**

**EN BRA
DAG PÅ
JOBB**

Slik bruker du verktøyet

**EN BRA
DAG PÅ
JOB**

1. Forberedelser:

Ser korte filmer på egen hånd.

2. Statusmøte:

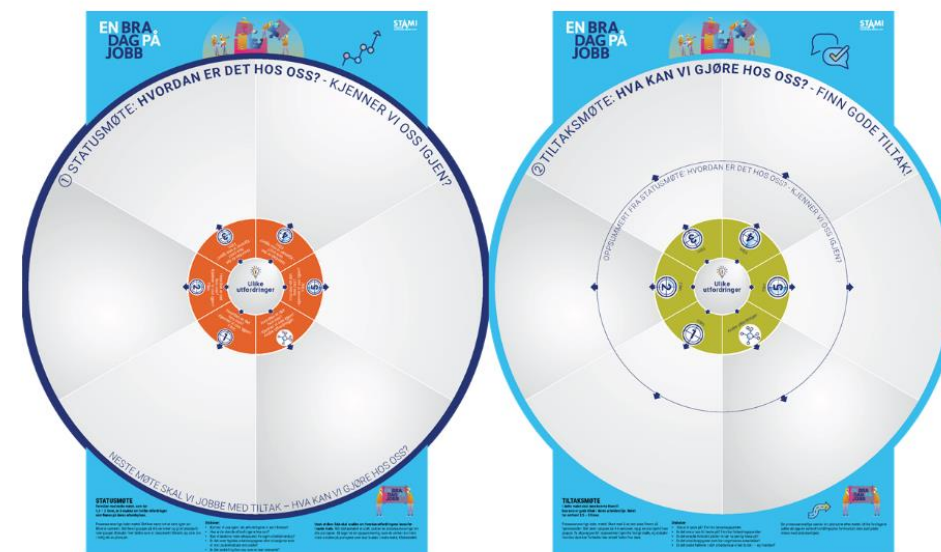
Ser igjen filmene sammen. Diskuterer i grupper: Hvilke utfordringer finnes på deres arbeidsplass?

3. Tiltaksmøte:

Diskuterer i grupper: Forslag til forbedringer på arbeidsplassen.

4. Handlingsplan:

Basert på alle ansattes innspill lager de en konkret handlingsplan.

Erfaringer fra andre som har brukt

**EN BRA
DAG PÅ
JOB**

– Vi hadde diskutert mulige tiltak tidligere, som nå er blitt en realitet fordi vi brukte En bra dag på jobb. Da konkluderte vi med at nå må vi gjøre det.

(ansatt på småbarnsavdeling i barnehage)

– Nå er det lavere terskel for å være åpen og belyse vanskelige temaer. Vi har snakket om utfordringene hos oss i plenum og forstår hverandre bedre nå.

(ansatt og tillitsvalgt i avlastningsbolig)

– Forslagene til tiltak kom nedenfra og opp, noe som motiverte oss til å gjennomføre dem. Vi ble minnet på å hjelpe hverandre, noe som var viktig for alle ansatte.

(helsefagarbeider og verneombud på sykehjem)

– Å bli mer bevisst på hva arbeidsmiljø faktisk handler om, gjorde det lettere å finne gode tiltak som treffer riktig.

(avdelingsleder i fosterhjemstjenesten)

Bestill materiell

Det er kun en av de **prosessansvarlige** som bestiller materiell.

FOR PROSESSANSVARLIGE:

- Last ned kort veiledning til prosessansvarlige
- Last ned invitasjonen til fellesmøtene

Nøkkelen til suksess: Et godt partssamarbeid

Det lokale **partssamarbeidet** er viktig for arbeidsmiljøet

Leder, tillitsvalgt og verneombud leder prosessen med 'En bra dag på jobb'

TAKE HOME MESSAGE

Alle vinner
på å ha et godt
arbeidsmiljø.

Spørsmål? Send en e-post til:
sara.skilbred.fjeld@stami.no

EN BRA DAG PÅ JOB

Følg oss i sosiale medier:

 En bra dag på jobb

 Stami_norge

 En bra dag på jobb